

UDC 378.147: [37.011.3-051:78]:001.895

DOI <https://doi.org/10.31470/2415-3729-2022-15-164-187>

Implementation of Artistic and Pedagogical Interpretation Technologies in the Content of Professional Training of Future Music Teachers in the Study of Artistic Innovations in Educational Institutions

Tetiana Martyniuk

Doctor hab. of Sciences in Musicology (DSc), Professor,
Head of the Department of Artistic Disciplines and Teaching Methods,
Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav,

✉30, Sukhomlynskyi Str., Pereiaslav, Ukraine, 08401

E-mail: tatyana5081964@gmail.com

ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-5236-5990>

Date of receipt of the article: May 20, 2022

Article accepted for publication: June 02, 2022

Впровадження художньо-педагогічних інтерпретаційних технологій у зміст професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва при вивченні мистецьких інновацій в закладах освіти

Тетяна Володимирівна Мартинюк

доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри
мистецьких дисциплін і методик навчання,

Університет Григорія Сковороди в Переяславі,

✉вул. Сухомлинського, 30, м. Переяслав, Київська обл, Україна,
08401

Дата надходження статті: 20 травня 2022 р.

Стаття прийнята до друку: 02 червня 2022 р.

Abstract

The article is devoted to the issue of the implementation of artistic and pedagogical interpretation technologies in the content

of professional training of future music teachers in the study of artistic innovations in educational institutions. **The purpose** of the article is to consider the advantages of introducing pedagogical, artistic and pedagogical interpretation technologies into the content of professional training of future musical art teachers and to present examples of their use in the educational process of those obtaining a master's degree in the specialty «Secondary education (Musical art)». In the process of experimental work, the following **research methods** were used: theoretical: analysis, synthesis, comparison, systematization; empirical: observations, surveys, presentation of an artistic and pedagogical interpretation of a musical work. **The results.** The following methods are considered by the author to be the leading methods of interpretive music-pedagogical technologies: artistic-pedagogical analysis of a work, artistic-pedagogical narrative, pedagogical interpretive cognition, perceptive immersion into the meaningful sphere of a musical work, individual critical understanding of interpretive versions of works, artistic-interpretive activity, presentation of a psychological portrait of the composer, comprehension and modeling the musical meaning of the work. In the author's opinion the above methods reflect the general process of interpretation activity and are related to the phenomenon of musical interpretation. To characterize the musical and pedagogical interpretation technologies and their pedagogical tools, the author has given twenty one examples of recommended creative tasks for the training of future music teachers on the practical lesson topic «Methods of training applicants for the artistic and pedagogical interpretation of vocal, choral and instrumental musical works of various genres and eras for teaching musical art in 5th grade of general secondary education establishment». **Conclusions.** The author has defined that the introduction of artistic and pedagogical interpretation technologies into the content of the professional training of future music teachers in the study of artistic innovations in educational institutions contributes to the development of the students'

motivation to master musical and pedagogical innovations, allows to activate the development of aesthetic sense, taste, perceptive abilities, critical thinking, and the formation of the skills of creating one's own artistic and pedagogical interpretations, their substantiation from the point of view of understanding the author's idea, artistic cognitive and communicative activity. Prospects for the development of the raised problem are the study of the interrelationships of artistic-pedagogical interpretive and hermeneutic technologies in the content of professional training of future music teachers.

Keywords: artistic and pedagogical interpretation, professional training of future teachers of musical art, artistic and pedagogical technologies, artistic innovative technologies, content of professional training of future teachers of musical art, leading methods of interpretive musical and pedagogical technologies, pedagogical toolkit of interpretive technologies.

References

1. Bodnaruk, I.M. (2021). Formuvannya u maybutn'oho vchytelya muzychnoho mystetstva vmin' khudozhn'o-pedahohichnoho analizu muzychnykh tvoriv [Formation of the skills of artistic and pedagogical analysis of musical works in the future music teacher]. *Dukhovnist' osobystosti: metodolohiya, teoriya i praktyka –Personal spirituality: methodology, theory and practice*, 1, 24-31 [in Ukrainian].

2. Gavrilova, L., Psaryova, L. (2016). Interpretatsiya muzychnoho tvoriv: teoretychni aspekty [Interpretation of a musical work: theoretical aspects]. *Profesionalizm pedahoha: teoretychni y metodychni aspekty: zbirnyk naukovykh prats' DVNZ «Donbas'kyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet» – Teacher professionalism: theoretical and methodical aspects: collection of scientific works of the Donbas State Pedagogical University*. Slov'yans'k, 97-106 [in Ukrainian].

3. Garipova, N.M. (2010). Muzykal'nyy smysl i mekhanizmy yego postizheniya [Musical meaning and mechanisms of its comprehension]. *Izvestiya Ural'skogo gosudarstvennogo*

universiteta – *Bulletin of the Ural State University*, 3(79), 222-235 [in Russian].

4. Honcharuk, O.V. (2020). Intehratyvna khudozhn'o-pedahohichna tekhnolohiya v pidhotovtsi maybutn'oho vchytelya do orhanizatsiyi dozvillya ditey [Integrative artistic and pedagogical technology in the preparation of the future teacher for the organization of children's leisure time]. *Teoriya i metodyka profesynoyi osvity – Theory and methodology of professional education*, 24 (1), 131-136 [in Ukrainian].

5. Kaloyanova, Olha. (2001). Interpretatsiya tvor obrazotvorchoho mystetstva yak osoblyvyy vyd diyal'nosti pedahoha-khudozhnyka [Interpretation of a work of fine art as a special type of the teacher-artist activity]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelya – Problems of modern teacher training*, 8, 71-76 [in Ukrainian].

6. Kiyanovska, Lyubov. (2010). Psykholohichnyy portret kompozytora yak dzherelo piznannya indyvidual'noho stylyu [Psychological portrait of the composer as a source of knowledge of individual style]. *Mystetstvoznavstvo Ukrayiny – Art history of Ukraine*, 11, 62-64. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mysu_2010_11_11 [in Ukrainian].

7. Krytskyi, V.M. (1999). Formuvannya uminnya khudozhn'oyi interpretatsiyi u studentiv muzychnykh fakul'tetiv pedahohichnykh zakladiv vyshchoyi osvity [Formation of the skill of art interpretation of the students of musical faculties of pedagogical educational institutions]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: National Pedagogical University named after M. Dragomanov [in Ukrainian].

8. Lin, Yan. (2021). Formuvannya hotovnosti maybutn'oho vchytelya muzyky do khudozhn'o-interpretatsynoyi diyal'nosti v protsesi vokal'noho navchannya [Formation of the future music teacher's readiness for artistic and interpretative activities in the process of vocal training]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Sumy: Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko [in Ukrainian].

9. Lyashenko, O. (1999). Khudozhn'o-pedahohichna interpretatsiya muzychnykh tvoriv [Artistic and pedagogical interpretation of musical works]. *Mystetstvo ta osvita – Art and Education*, 4, 54 – 57 [in Ukrainian].

10. Masol, L.M. (2015). Art-pedagogical technologies in primary school: the unity of learning and education. *Metodychnyy posibnyk*. Kharkiv: Drukarnya «Madryd».

11. Moskalenko, V. (2013). Lectures on musical interpretation. Tutorial. Kyiv: Natsionalna muzychna akademiya Ukrayiny imeni P.I. Chaykovskoho [in Ukrainian].

12. Nazaikinsky, E.V. (1972). On the psychology of musical perception. Moskva: Muzyka [in Russian].

13. Nazarenko, I.M. (2018). Khudozhn'o-pedahohichnyy analiz muzychnykh tvoriv yak chynnyk profesionalizmu maybutnikh vchyteliv mystets'kykh dystsyplin [Artistic and pedagogical analysis of musical works as a factor in the professionalism of future students of art disciplines]. *Science, research, development#2: Monografia pokonferencyjna*, 41-46 [in Ukrainian].

14. Educational technologies: Teaching method. manual (2001) / O.M. Pehota, A.Z. Kiktenko, O.M. Lubarska and others. In general ed. O.M. Pehota. Kyiv: A.S.K [in Ukrainian].

15. Prohrama dlya zahal'noosvitnikh navchal'nykh zakladiv «Muzychne mystetstvo» (5-8 klasy) (2010) / Ukladachi: Fil'ts B.M., Byelova I. M., Bukryeyeva H.B., Demchyshyn M.S., Masol L.M., Mil'chenko O.V., Pavlenko O.M. [Program for general educational institutions «Musical art» (grades 5-8) (2010) / Compilers: B.M. Filts, I.M. Belova, G.B. Bukreeva, M.S. Demchyshyn, L. Masol. M., Milchenko O.V., Pavlenko O.M.]. Kyiv [in Ukrainian].

16. Prosina, O.V. (2018). Vykorystannya khudozhn'o-pedahohichnykh tekhnolohiy u pidhotovtsi vchyteliv do intehrovanoho vykladannya mystets'kykh dystsyplin [The use of artistic and pedagogical technologies in the preparation of teachers for the integrated teaching of artistic disciplines].

Retrieved from <http://zakinppo.org.ua/kafedri/kafedra-suspilnogumanitarnoi-ta-etikoestetichnoi-osviti/zagalni-materiali/2160> [in Ukrainian].

17. Semenog, O.M. (2017). Khudozhn'o-pedahohichnyy naratyv yak zasib formuvannya kul'tury pedahohichnoho spilkuvannya [Artistic and pedagogical narrative as a means of forming a culture of pedagogical communication]. *Visnyk Zhytomyr's'koho derzhavnoho universytetu imeni Ivana Franka, seriya «Pedahohichni nauky» – Bulletin of Ivan Franko Zhytomyr State University, Pedagogical Sciences series*, 2 (88), 243-248 [in Ukrainian].

18. Strel'nikov, V.Yu., Britchenko, I.G. (2013). Modern learning technologies in higher education: a modular guide for students of the author's professional development courses for teachers of the MIPK PUET. Poltava: PUET [in Ukrainian].

19. Chen, Bo. (2017). Formuvannya hotovnosti maybutn'oho vchytelya muzyky do vykonavs'ko-interpretatsiynoyi diyal'nosti u protsesi instrumental'noho navchanny [Formation of the future music teacher's readiness for performance and interpretation activities in the process of instrumental training]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Kyiv: National Pedagogical University named after M.P. Drahomanov [in Ukrainian].

20. Nattiez, J.-J. (1987). *Musicologie generale et semiologie*. Pariss : Christian Bourgois.

21. Stefani, G. (2000). On the Semiotics of Music. *Music, Culture and Society*. Oxford UK : Oxford University Press.

22. Thornton, L.C. (2015). Important Others : Music Teachers' Perceived Roles in Music Teacher Recruitment. *Journal of Music Teacher Education*, June 24, 97–107. DOI:10.1177/1057083713512836.

Вступ

У часи трансформації системи загальної мистецької освіти спостерігається активізація впровадження в освітній процес підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва

інноваційних технологій. Поліфункціональність професійної діяльності майбутніх фахівців (просвітник, виконавець, методист, організатор тощо) спонукає до заглиблення, інтеграції, модифікацій складових багатокомпонентного змісту їх підготовки, а також до висхідної орієнтації здобувачів на розмаїття фахових завдань, які вони матимуть вирішувати на уроках музичного мистецтва та в позакласній музично-виховній діяльності. Тому перед майбутніми вчителями постають питання впровадження педагогічно-інтерпретаційних технологій у зміст професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва при вивченні мистецьких інновацій в закладах освіти.

У сучасній науці проблемі педагогічних технологій приділяють увагу А. Бистрюкова, І. Богданова, В. Бондар, Л. Бурман, Ю. Васьков, О. Вознюк, В. Володько, І. Глазкова, О. Гохберг, П. Гусак, І. Зязюн та ін., що на сьогодні дозволяє констатувати сформованість теоретичних та методологічних засад даного напряму педагогічної науки. На думку В. Стрельнікова, І. Брітченка, технології, як педагогічний механізм, приводять у перетворювальний рух педагогічну дійсність, систему вищої освіти; алгоритмізують дії та ясність критеріїв гарантованих результатів навчання і виховання (Стрельніков, Брітченко, 2013:6).

Проблема загальної та мистецької технологічної інноватики висвітлена у роботах І. Богданова, Т. Борисенко, Л. Буркова, В. Василенко, І. Гавриш, Л. Даниленко, В. Докучаєва, О. Єльнікова, Лі Цзяці, Ло Чао, Лю І, Л. Масол, О. Пехота, У Суань та ін., що свідчить про активний експериментальний пошук українських та зарубіжних науковців-педагогів. Зокрема, проблему використання художньо-педагогічних технологій у підготовці вчителів до інтегрованого викладання мистецьких дисциплін дослідила О. Просіна (Просіна, 2016), визначила поняття художньо-педагогічних технологій О. Гончарук (Гончарук, 2020:132), практичний смисл володіння вчителем

технологіями узагальнено О. Пехотою (О. Пехота, А. Кіктенко, О. Любарська, 2001:2).

Проблему інтерпретації музичного/мистецького твору дослідили М. Арановський, О. Бензюк, І. Боднарук, Л. Гаврилова, Н. Гарипова, Л. Масол, В. Москаленко, Г. Падалка, С. Савенко, В. Самітов, Чень Бо, С. Шип та ін. Nattiez J.-J. (Nattiez, 1987), Stefani G. (Stefani, 2000), Thornton L. (Thornton, 2015) розглянули проблеми музичної семіотики, що актуалізувало нашу увагу до питання розуміння інтерпретаційної діяльності майбутнього вчителя музичного мистецтва.

У своїй діяльності вбачаємо за доцільне впровадження художньо-педагогічних інтерпретаційних технологій у зміст професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва при вивченні мистецьких інновацій в закладах освіти. Наразі є актуальним є обґрунтування педагогічно-інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва як технології мистецького навчання й осмислення специфіки даної технології у контексті підготовки фахівців.

Для обґрунтування художньо-педагогічних інтерпретаційних технологій адаптуємо теорію художньо-педагогічних технологій в основній школі, розроблену Л. Масол. Авторка, наголошуючи на пошуку відповідних часу художньо-педагогічних технологій мистецької інноватики, вбачає їх специфіку «в єдності навчальних і виховних функцій із пріоритетом останніх, що забезпечують смисло-ціннісні орієнтації і загальнокультурні компетентності школярів на відміну від спеціальних закладів (музичних і художніх шкіл, шкіл мистецтв), завдання яких – поряд з естетичним вихованням здійснювати початкову професійну підготовку учнів до можливої майбутньої професії у царині мистецтва» (Масол, 2015: 35).

В результаті дослідження було визначено змістові лінії впровадження художньо-педагогічних інтерпретаційних технологій у зміст професійної підготовки майбутніх

учителів музичного мистецтва при вивченні мистецьких інновацій в закладах освіти: осмислення даних технологій як системоутворювальних для курсу «Музичне мистецтво», провідні методи художньо-педагогічних інтерпретаційних технологій, технологічні аспекти музично-педагогічної інтерпретації, педагогічний інструментарій та етапи технологій, види інтерпретаційної діяльності вчителя-музиканта, приклади творчих завдань для здобувачів освітнього ступеня «магістр» спеціальності «Середня освіта (музичне мистецтво)».

В ході освітньої діяльності в освітньому процесі Університету Григорія Сковороди в Переяславі з освітнього компонента «Мистецькі інноваційні технології в закладах освіти» було визначено, що впровадження художньо-педагогічних інтерпретаційних технологій у зміст професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва підвищує інтерес здобувачів до мистецької інноватики, дозволяє на заняттях використовувати професійний потенціал даних технологій для формування компетентного фахівця загальної середньої освіти.

Метою статті є: розглянути переваги впровадження художньо-педагогічних інтерпретаційних технологій у зміст професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва та подати приклади їх використання в освітньому процесі здобувачів освітнього ступеня «магістр» спеціальності «Середня освіта (музичне мистецтво)».

Матеріал та методи дослідження

Дослідницька діяльність із заявленої теми здійснювалась на основі аналізу наукової мистецько-педагогічної літератури та практичних результатів проведених пошуків щодо підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва закладів загальної середньої освіти. У процесі експериментальної роботи використовувались наступні методи дослідження: *теоретичні*: аналіз, синтез, порівняння, систематизація; *емпіричні*: спостереження,

опитування, презентація художньо-педагогічної інтерпретації музичного твору.

Результати та їх обговорення

Аналіз наукових досліджень з проблеми мистецької технологічної інноватики, вивчення досвіду застосування художньо-педагогічних освітніх технологій, дозволяє відзначити, що впровадження художньо-педагогічних інтерпретаційних технологій у процес професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва змінює структуру і зміст освітнього процесу, суттєво впливає при викладанні мистецьких інноваційних технологій на технологічну складову методичної підготовки майбутніх фахівців-освітян.

Впровадження художньо-педагогічних інтерпретаційних технологій у зміст професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва надає нові можливості для організації освітнього процесу. Зокрема, вирішувати такі педагогічні завдання як навчання такій складній діяльності на уроках музичного мистецтва як інтерпретація творів, індивідуальний пошук художньо-комунікативної взаємодії з явищами музичного мистецтва та розуміння відображення світу в музичних образах, набуття вмінь інтерпретаційної діяльності як відображення ціннісної системи суб'єкту навчання, виконання ним функцій пояснення, роз'яснення мистецьких ідей, естетичного еталону; просвітницького, виховного потенціалу образного світу музичного мистецтва. Впровадження педагогічно-інтерпретаційних технологій в освітній процес підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на заняття з дисциплін професійного циклу підготовки, зокрема освітнього компонента «Мистецькі інноваційні технології в закладах освіти» дозволяє активізувати розвиток естетичного чуття, смаку, перцептивні здібності, критичне мислення, формування навичок створення власних педагогічних інтерпретацій, їх обґрунтування з точки зору осягнення

авторського задуму, мистецької пізнавальної та комунікативної діяльності.

Художньо-педагогічні інтерпретаційні технології є системоутворювальними для курсу «Музичне мистецтво», який вивчається в основній школі як базовий і відповідають меті загальної музичної освіти - особистісному розвитку учня і «збагачення його емоційно-естетичного досвіду під час сприймання та інтерпретації творів музичного мистецтва і музично-практичної діяльності, а також формування ціннісних орієнтацій, потреби в творчій самореалізації та духовно-естетичному самовдосконаленні» (Фільц, 2010: 3). Завдяки усвідомленню здобувачами музичного матеріалу в аксіологічних, когнітивних, перцептивних, комунікативних, критично-мисленнєвих зв'язках дана технологія виступає чинником професійного самовдосконалення. Зазначимо, що певна недооцінка поліфункціональності підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва породжує труднощі для ефективного впровадження педагогічно-інтерпретаційних технологій у ЗЗСО та кваліфікованого педагогічного супроводу музичного навчання школярів.

Провідними вважаємо наступні методи інтерпретаційних музично-педагогічних технологій: художньо-педагогічного аналізу твору (І. Боднарук, 2021; І. Назаренко, 2018), художньо-педагогічного наративу (О. Семенов, 2017; В. Крицький, 1999), педагогічно-інтерпретаційного пізнання (Л. Гаврілова, Л. Псарьова, 2016), перцептивного занурення до смислообразної сфери музичного твору (Є. Назайкінський, 1972; Лінь Янь, 2021), індивідуального критичного осмислення інтерпретаційних версій творів (В. Москаленко, 2013), художньо-інтерпретаційної діяльності (Лінь Янь, 2021; Чень Бо, 2017), презентації психологічного портрету композитора (Л. Кияновська, 2019), осягнення та моделювання музичного смислу твору (Н. Гарипова, 2010).

Метод художньо-педагогічного аналізу твору є біфункціональним: поєднує в собі можливості вивчення твору з точки зору засобів виразності та його музичної мови із завданнями загальної музичної освіти, відповідними до вікових особливостей та рівня музичного розвитку школярів. Він застосовується під час читання лекцій і проведення практичних занять.

Метод художньо-педагогічного наративу орієнтований на створення текстів-оповідань про музичний твір, які заглиблюють знання школярів про його унікальний образний світ, стилістику, жанрові особливості, відбивають «дух епохи» та дозволяють відчувати особливості музично-педагогічного спілкування суб'єктів навчання. Даний метод під час читання лекцій, проведення практичних занять, організації самостійної роботи здобувачів.

Метод художньо-педагогічного інтерпретаційного пізнання спрямований на пошук та закріплення знань з інтерпретації музичних творів як ступеню їх сприйняття, розуміння, освоєння, естетичної оцінки. Він застосовується у всіх формах освітньої діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Метод перцептивного занурення до смислообразної сфери музичного твору базується на психологічному входженні в музичні образи творів, чутливості до них, яка, у контексті педагогічної інтерпретації, є спрямованою на комунікацію, вміння теоретичного та художнього пояснення змісту образів. Даний метод впроваджується під час читання лекцій і проведення практичних занять.

Метод індивідуального критичного осмислення інтерпретаційних версій творів спрямований на розуміння та обґрунтування суб'єктами навчання відтворення та збагачення інтерпретатором тексту музичного твору на рівнях: підтексту (праінтонаційні ситуації), музичного задуму, музичної ідеї (композиційно-драматургічної, семантичної). Він впроваджується у всіх формах освітньої

діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва як процес накопичення й устаткування мисленневих операцій для винайдення власної позиції інтерпретатора твору.

Метод художньо-педагогічної інтерпретаційної діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва презентує основи естетичного розуміння музичних творів, навички тлумачення смислу творів для школярів і переконання аудиторії слухачів в адекватності позиції інтерпретатора. «Вплив задуму інтерпретації музичного твору в єдності зі словесної інструкцією має перевірятися і відпрацьовуватися в ході практичної діяльності майбутніх учителів музики - орієнтація музичних прикладів, вербальних і невербальних засобів комунікації на активізацію внутрішнього стану школярів, досягнення особистісної значущості музичного матеріалу для учнів, розумне поєднання свободи учня і педагогічного керівництва його діяльністю» (Чень Бо, 2017:15). Метод застосовується у всіх формах освітньої діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва і відображає духовний зміст музичної інформації, відрефлексований ними.

Оригінальним, на нашу думку, є *метод презентації психологічного портрету композитора*, який допомагає майбутнім учителям музичного мистецтва усвідомити вплив індивідуальності на творчий процес і створити психологічний портрет творчої особистості у зв'язку з результатами її творчості, що ефективно сприяє розумінню здобувачами ідейної та образної специфіки музичного твору. Метод активізує і мотивує навчання на всіх формах освітньої діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Метод осягнення та моделювання музичного смислу творів пов'язаний з процесами об'єктивації особистісного смислу людини, музичного об'єктивованого смислу, розумінням механізмів кодування смислу в музичних творах, педагогічним прогнозуванням сприймання музичних творів школярами. Даний метод впроваджується під час читання лекцій і проведення практичних занять.

Наведені методи відображають загальний процес інтерпретаційної діяльності і пов'язані з явищем музичного інтерпретування, яке В. Москаленко розуміє як організовану інтелектом творчу діяльність музичного мислення, спрямовану на розкриття виразово-сміслових можливостей музичного твору (Москаленко, 2013: 8). Чень Бо наголошує, що поняття інтерпретації важливе у теоретичному плані як пояснення, розкриття змісту художнього твору, а також у практичному – як актуалізований виконавцем раніше створений музичний твір. Ми погоджуємось з узагальненням автором результатів наукових досліджень проблеми інтерпретації та його вказівками на музикознавчу інтерпретаційну діяльність як переклад зі знаково-графічної мови на музичну й вербальну, виконавську – результат діяльності свідомості та переведення продукту творчості до іншої системи мислення, текстуальну – індивідуальну авторську, змістову – історичну, психологічну тощо (Чень Бо, 2017: 14-15). Зазначимо, що для процесу будь-якого інтерпретування музичного твору необхідні об'єктивні відомості про нього, загальний смисл та його значення.

Технологічні аспекти художньо-педагогічної інтерпретації, які пов'язані з організаційно-процесуальним забезпеченням шкільного курсу «Музичне мистецтво», зумовлені даним типом інтерпретування та ступенем обґрунтованості переведення емоційно-естетичної інформації на вербальне вираження, відтворення рефлексованого продукту спілкування з мистецтвом, особистісно «прожитого» смислу музичних творів. Технології художньо-педагогічної інтерпретації мають відкритий характер і можуть структурно будуватися майбутніми вчителями музичного мистецтва у зв'язку із комплексом навчальних завдань уроків. Структурне зростання технологій, різні варіанти комбінації методів та їх логіки в межах тем уроків впливають на трансформаційні процеси в системі мистецької освіти; активізують

аксіологічні, когнітивні, перцептивні, комунікативні, критично-мисленнєві напрями розвитку школярів; сприяють зануренню до власного досвіду спілкування з музичним мистецтвом, мотивованості музичного навчання і розуміння смислу еталонних музичних творів. Досвід вербалізації музичних образів впливає на розвиток фантазії, емоційного мистецького інтелекту, пам'яті особистості учнів. Отже, впровадження педагогічно-інтерпретаційних технологій у зміст професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва відкриває високий педагогічний потенціал для оновлення системи їхніх знань, умінь та навичок інтерпретаційної діяльності; відкритості до вирішення варіативних професійних завдань різного рівня складності; розвитку творчої особистості з багатим внутрішнім емоційним світом. Педагогічно-інтерпретаційні технології збагачують діапазон розуміння образно-смислового рівня музичних творів, сприяють формуванню навичок відчуття та висловлення музичної смислогенези, гештальту (цілісного музичного образу), осмисленню композиційної форми твору, музично-дериваційних процесів будування тексту, надають досвід моделювання смислу твору.

Важливого значення у процесі музично-педагогічної інтерпретації відіграє взаємодія емоційного досвіду та мислення особистості, виражена в межах даних технологій через явища, осмислені науковцями:

- інтенціональність (спрямованість свідомості до предмету вивчення з метою встановлення предметного смислу);
 - спрямованість свідомості до предмету (смислоутворення, розуміння предметного смислу);
 - відчуття осягнення музичної смислогенези (рефлексія власного інтенційного стану);
 - інтенціональний стан суб'єкта (зрушення сенсорно-перцептивної, мисленнєвої, емоційної, регуляторної психічних систем);
-

- перший спосіб об'єктивації музичного смислу (твір як предмет інтенції, на який спрямована свідомість);
- другий спосіб об'єктивації музичного смислу (твір як модель смислу, який виникає у зв'язку не з даним твором, а з іншими об'єктами, ситуаціями, світом, ідеями, іншими творами);
- смислове осягнення музики (процеси мислення, осмислення звуків як явища культури, розуміння музичного твору, його «звукового тіла») (Гарипова, 2010: 6).

Педагогічний інструментарій художньо-педагогічних інтерпретаційних технологій значною мірою ґрунтується на засадах синтезу філософії, психології, культурології, музикознавства, педагогіки та ін. гуманітарних наук.

Зміст художньо-педагогічної інтерпретації увиразнюється в контексті поширених класифікацій видів інтерпретаційної діяльності вчителя-музиканта. Зокрема, Л. Гаврілова, Л. Псарьова на основі узагальнення наукових джерел виділяють наступні: художньо-педагогічна інтерпретації музичного твору (за О. Ляшенко), виконавська інтерпретацію (за О. Котляревською); редакторська, виконавська, композиторська, музикознавча (за В. Москаленком); гра без стилю або спотворення композиторського задуму; виконання, коли авторська ідея вмирає під тиском правил; стилізація; натхненність, сучасне бачення авторського задуму (за Г. Нейгаузом) та ін. У контексті теми нашого дослідження є важливим посилання авторів на розвідку О. Ляшенко та констатація поєднання у художньо-педагогічній інтерпретації різних типів інтерпретування: музикознавчого, художньо-образного, виконавського, вербально-змістового, візуально-асоціативного, акторського (Гаврілова, Псарьова, 2016: 104 за Ляшенко, 1999: 54-55), що доводить спрямованість підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва на поліфункціональність їх професійної діяльності й узагальнюючий зміст музично-педагогічної інтерпретації твору.

Практика впровадження художньо-педагогічних інтерпретаційних технологій спонукає майбутніх вчителів музичного мистецтва до креативного винайдення етапів створення власних інтерпретацій. Логіка будь-якого типу інтерпретації пов'язана з етапами прослуховування (ознайомлення з текстом), розуміння, виникнення оформленого цілісного задуму інтерпретації. Лінь Янь підкреслює, що «виникненню художнього задуму передусє вибір музичного твору, попереднє знайомство з нотним текстом та історією його написання, пошук шляхів для подальшої інтерпретації. Творчий задум формує і спрямовує інтелектуальну діяльність виконавця у визначеному напрямі. Він стає своєрідним регулятором нових художніх ідей, які в процесі інтерпретації можуть значно варіюватись» (Лінь, 2021: 27).

У контексті теми нашого дослідження впевнює алгоритм розробки художньо-педагогічної інтерпретації твору образотворчого мистецтва, представлений О. Калоюною, який, на наш погляд, є універсальним та відповідним до етапів педагогічних дій у процесі впровадження інтерпретаційної технології: індивідуального осмислення вчителем художнього твору в процесі його сприйняття; аналітичного дослідження з використанням відповідних наукових методів; об'єктивації отриманого розуміння в адекватних педагогічним завданням структурах (Калоюнова, 2001: 72).

Для характеристики музично-педагогічних інтерпретаційних технологій та їх педагогічного інструментарію наведемо приклади рекомендованих творчих завдань для підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва з теми практичного заняття: «Методи підготовки здобувачів до художньо-педагогічної інтерпретації вокально-хорових та інструментальних музичних творів різних жанрів та епох для навчання музичного мистецтва у 5 класах ЗЗСО»:

– Розробіть та представте перед однокурсниками у формі презентації художньо-педагогічний аналіз творів: К. Дебюссі «Місячне сяйво», В. Монті «Чардаш» для скрипки і фортепіано, А. Хачатурян «Лезгінка» з балету «Гаяне».

– Створіть художньо-педагогічний наратив з теми: «Танцювальне мистецтво давнини», «Сценарій екранізації пісні «Добрий вечір тобі, пане господарю»», «Симфонії В. А. Моцарта», «Героїка в музиці Бетховена та скульптурі Мікеланджело».

– Віднайдіть цікаву інформацію і доведіть виховне значення народних пісень Європи та України, українських народних танців (гопак, козачок аркан), творів Дж. Гершвіна у виконанні дитячих хорів.

– Змоделуйте вербально і опишіть власну афішу міжнародного хорового фестивалю, фестивалю інструментальної музики, фольклорного фестивалю.

– Прослухайте українську народну пісню «За світ встали козаченьки» і доведіть свою думку про зміст її образної сфери.

– Прослухайте різні виконавські інтерпретації Увертюри до опери «Тарас Бульба». Доведіть, як різні виконавці передають музичний підтекст, музичного задуму, музичної ідеї (композиційно-драматургічної, семантичної).

– Презентуйте (вербально-виконавський виступ) перед уявним 5 класом власну художньо-педагогічну інтерпретацію твору: опера «Орфей і Евридика» К.В. Глюка, “Santa Lucia” у виконанні Е.Карузо, «Аве Марія» у виконанні Марії Каллас, «Херувимської» А.Веделя.

– «Намалюйте» словами портрети К. Дебюссі, М. Лисенка, А. Хачатуряна, М. Леонтовича, І. Карабиця, Дж. Гершвіна, А. Веделя, В. Барвінського, Б. Бріттена, В.А. Моцарта, Л. ван Бетховена, Орфея, Мельпомени, Терпсіхори, Полігімнії, українського кобзаря Остапа Вересая, Марусі Чурай.

– Опишіть та порівняйте виконавські манери трьох симфонічних диригентів світу (за вибором). Доведіть їх творчу оригінальність.

– Порівняйте танці народів світу у проекті «Танцювальний калейдоскоп», голоси 5 видатних співаків світу (за вибором), класичні та характерні танці в балетах (за вибором).

– Порівняйте архітектуру відомих оперних театрів світу.

– Змоделуйте смисл музики Давнього Китаю, Давнього Єгипту, Стародавньої Греції, пісні «Як ішов я із Дебречена додому» у виконанні троїстих музик, шотландського награвання «Граї волинко», духовного концерту М. Березовського, Квартету для двох скрипок, альту і віолончелі В. Барвінського.

– Змоделуйте зміст улюбленого музичного твору вашої родини. Заспівайте його.

– Порівняйте у словесних характеристиках звучання кобзи та бандури, академічні та сучасні манери виконання «Щедрика» в обробці М. Леонтовича, голоси відомих українських оперних співаків, звучання Національного академічного народного хору ім. Г. Верьовки та Дитячого хору «Щедрик».

– Знайдіть цікаву інформацію і доведіть унікальність старовинних народних інструментів часів Київської Русі, 5-ої симфонії Бетховена.

– Створіть оповідання для школярів до африканської народної музики «Танець духів», японської народної музики «Танець дощу», до записів віртуального хору під орудою Е. Вітейкера, італійського бельканто.

– Розробіть в міні-групах сценарій телешоу «Танцюють усі», театралізуйте його.

– Театралізуйте українську народну пісню «Щедрик» в обробці М. Леонтовича, українську щедрівку «Добрий вечір тобі, пане господарю», різдвяний вертеп; розмістіть інструменти симфонічного оркестру, дитячий вокальний

ансамбль, оркестр народних інструментів, арію Цариці Ночі з опери «Чарівна флейта» В.А. Моцарта, дует Одарки і Карася з опери «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемовського.

– Презентуйте сценарій концерту вокально-інструментального ансамблю «Пікардійська терція».

– Опишіть Ваші декорації до опери «Чарівна флейта» В.А. Моцарта.

– Представте перед однокурсниками художньо-педагогічну інтерпретацію I частини Симфонії соль-мінор В.А. Моцарта. Порівняйте різні інтерпретації твору.

Висновки

Таким чином, впровадження художньо-педагогічних інтерпретаційних технологій у зміст професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва при вивченні мистецьких інновацій в закладах освіти сприяє розвитку мотивації здобувачів до опанування музично-педагогічною інноватиною, дозволяє активізувати розвиток естетичного чуття, смаку, перцептивні здібності, критичне мислення, формування навичок створення власних художньо-педагогічних інтерпретацій, їх обґрунтування з точки зору осягнення авторського задуму, мистецької пізнавальної та комунікативної діяльності. Перспективами розвитку порушеної проблеми є дослідження взаємозв'язків художньо-педагогічних інтерпретаційних та герменевтичних технологій у змісті професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Література

1. Боднарук І.М. Формування у майбутнього вчителя музичного мистецтва вмій художньо-педагогічного аналізу музичних творів. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*, 2021. Вип. 1. С. 24-31.

2. Гаврилова Л., Псарьова Л. Інтерпретація музичного твору: теоретичні аспекти. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти* : збірник наукових праць

ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет». Слов'янськ, 2016. С. 97-106.

3. Гарипова Н.М. Музыкальний зміст і механізми його постиження. *Известия Уральского государственного университета*, 2010. Вып. 3(79). С. 222-235.

4. Гончарук О.В. Інтегративна художньо-педагогічна технологія в підготовці майбутнього вчителя до організації дозвілля дітей. *Теорія і методика професійної освіти*, 2020. Вип. 24. Т. 1. С. 131-136.

5. Калоянова Ольга. Інтерпретація твору образотворчого мистецтва як особливий вид діяльності педагога-художника. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 2001. №8. С. 71-76.

6. Кияновська Любов. Психологічний портрет композитора як джерело пізнання індивідуального стилю. *Мистецтвознавство України*, 2010. Вип. 11. С. 62-64. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Mysu_2010_11_11

7. Крицький В.М. Формування уміння художньої інтерпретації у студентів музичних факультетів педагогічних закладів вищої освіти: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. Національний педагогічний університет імені М. Драгоманова. Київ, 1999. 25 с.

8. Лінь Янь. Формування готовності майбутнього вчителя музики до художньо-інтерпретаційної діяльності в процесі вокального навчання: дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка. Суми, 2021. 255 с.

9. Ляшенко О. Художньо-педагогічна інтерпретація музичних творів. *Мистецтво та освіта*, 1999. №4. С. 54 – 57.

10. Масол Л.М. Художньо-педагогічні технології в основній школі: єдність навчання і виховання. Методичний посібник. Харків: Друкарня «Мадрид», 2015. 178 с.

11. Москаленко В. Лекції з музичної інтерпретації. Навчальний посібник. Київ: Національна музична академія України імені П.І. Чайковського, 2013. 134 с.

12. Назайкинський Е.В. О психологии музыкального восприятия. Москва: Музыка, 1972. 383 с.

13. Назаренко І.М. Художньо-педагогічний аналіз музичних творів як чинник професіоналізму майбутніх вчителів мистецьких дисциплін. *Science, research, development#2: monografia rokonferencyjna*, 2018. С. 41-46.

14. Освітні технології: Навч.-метод. посіб. / О.М. Пехота, А.З. Кіктенко, О.М. Любарська та ін.; За заг. ред. О. М. Пехоти. Київ: А.С.К., 2001. 256 с.

15. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Музичне мистецтво» (5-8 класи) / Укладачі: Фільц Б.М., Белова І. М., Букреєва Г.Б., Демчишин М.С., Масол Л.М., Мільченко О.В., Павленко О.М. Київ, 2010. 29 с.

16. Просіна О.В. Використання художньо-педагогічних технологій у підготовці вчителів до інтегрованого викладання мистецьких дисциплін. URL: <http://zakinppo.org.ua/kafedri/kafedra-suspilnogumanitarnoi-ta-etikoestetichnoi-osviti/zagalni-materiali/2160->

17. Семенов О.М. Художньо-педагогічний наратив як засіб формування культури педагогічного спілкування. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка, серія «Педагогічні науки»*, 2017. Випуск 2 (88). С. 243-248.

18. Стрельніков В.Ю., Брітченко І.Г. Сучасні технології навчання у вищій школі: модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МППК ПУЕТ. Полтава : ПУЕТ, 2013. 309 с.

19. Чень Бо. Формування готовності майбутнього вчителя музики до виконавсько-інтерпретаційної діяльності у процесі інструментального навчання: дис... канд. пед. наук: 13.00.02 / Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Київ, 2017. 236 с.

20. Nattiez J.-J. *Musicologie generale et semiologie*. Pariss : Christian Bourgois, 1987. 400 p.

21. Stefani G. On the Semiotics of Music. *Music, Culture and Society*. Oxford UK : Oxford University Press, 2000. 238 p.

22. Thornton L. C. Important Others : Music Teachers' Perceived Roles in Music Teacher Recruitment. *Journal of Music Teacher Education*, 2015, June 24. DOI:10.1177/1057083713512836. P. 97–107.

Мартинюк Т.В.

Впровадження художньо-педагогічних інтерпретаційних технологій у зміст професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва при вивченні мистецьких інновацій в закладах освіти

Анотація

У статті розглянуто проблему впровадження художньо-педагогічних інтерпретаційних технологій у зміст професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва при вивченні мистецьких інновацій в закладах освіти.

Доведено, що впровадження художньо-педагогічних інтерпретаційних технологій у процес професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва змінює структуру і зміст освітнього процесу. Художньо-педагогічні інтерпретаційні технології є системоутворювальними для курсу «Музичне мистецтво», який вивчається в основній школі і відповідають меті загальної музичної освіти. Представлено провідні методи інтерпретаційних музично-педагогічних технологій: художньо-педагогічний аналіз твору, художньо-педагогічний наратив, педагогічне інтерпретаційне пізнання, перцептивне занурення до смислообразної сфери музичного твору, індивідуальне критичне осмислення інтерпретаційних версій творів, художньо-інтерпретаційна діяльність, презентація психологічного портрету композитора, осягнення та моделювання музичного смислу твору.

Таким чином, **впровадження художньо-педагогічних інтерпретаційних технологій у зміст професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва при вивченні мистецьких**

інновацій в закладах освіти сприяє розвитку мотивації здобувачів до опанування музично-педагогічною інноватикою, дозволяє активізувати розвиток естетичного чуття, смаку, перцептивні здібності, критичне мислення, формування навичок створення власних художньо-педагогічних інтерпретацій, обґрунтувати їх з точки зору осягнення авторського задуму, мистецької пізнавальної та комунікативної діяльності.

Ключові слова: художньо-педагогічна інтерпретація, професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва, художньо-педагогічні технології, мистецькі інноваційні технології, зміст професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, провідні методи інтерпретаційних музично-педагогічних технологій, педагогічний інструментарій інтерпретаційних технологій.